

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.21.240/2016/6. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Patyi Tímea ügyvéd által képviselt felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Waldmann Gábor ügyvéd) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2016. július 5. napján kelt 15.P.21.880/2015/27. számú ítélete ellen a felperes részéről 29. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit **helybenhagyja** azzal a pontosítással, hogy a felperes által fizetendő, valamint a Magyar Állam terhén maradó elsőfokú eljárási illeték összege 59 882 - 59 882 (ötvenkilencezer-nyolcszáznyolcvankettő - ötvenkilencezer-nyolcszáznyolcvankettő) Ft, míg az alperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összege 20 940 (húszezer-kilencszáznegyven) Ft.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 60 000 (hatvanezer) Ft másodfokú perköltséget.

A feljegyzett 150 011 (százötvenezer-tizenegy) Ft fellebbezési eljárási illetékből a felperes 75 005 (hetvenötezer-öt) Ft-ot köteles megfizetni az állami adóhatóság felhívására a Magyar Államnak, míg az ezt meghaladó 75 006 (hetvenötezer-hat) Ft eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I N D O K O L Á S

A felperes magáncélú használatra megvásárolta a **(gpmű forgalmi rendszáma)** forgalmi rendszámú BMW (D) 520-530 Touring típusú gépjárművet bruttó 3 500 000 Ft vételárért. A vételár egy részének (1 900 000 Ft) finanszírozására az alperes jogelődjével **(jogelőd neve)**., a továbbiakban: alperes) 2008. január 25. napján deviza alapú (svájci frank) kölcsönszerződést **(kölcsönszerződés száma)** kötött. A felek az egyedi szerződésben rögzítették a havi törlesztőrészek összegét (37 794 Ft) és esedékességét (minden hónap 25. napja), a törlesztőrészek számát (84), azaz a futamidőt. A szerződés szerint a kamat és az árfolyamváltozás (kamatváltozás I. és a kamatváltozás II.) elszámolásának módja az ún. havi fix konstrukció volt.

A kölcsönszerződés részét képezte az alperes gépjármű hitelezési tevékenységére vonatkozó **(üzletszabályzat 1. jelölése)** számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

I.7.: „Havi Fix konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik rendkívüli kamat és/vagy árfolyam esemény.”

- I.17.: „Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem”

- I.18.c.: „Mértékadó kamatláb: Amennyiben a mértékadó devizanem egyéb (nem forint), úgy a mértékadó kamatláb a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanem három havi időtartamra

jegyzett, a Reuters Monitor megjelölő oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (három havi LONDON InterBank Offered Rate-LIBOR)

- I.22.: „Árfolyam: a Takarékbank Rt. által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyfelek számára jegyzett hivatalos forintban kifejezett árfolyam"

- I.23.: „Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül az árfolyam szélsőséges mértékű (25 %-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank mint jegybank által foganatosított rendkívüli intézkedés (például intervenciós sáv eltolása, egyéb pénzügyi szabályok megváltoztatása), amely a forint árfolyamot a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja."

- I.24.: „Mértékadó árfolyam: a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján"

- I. 25.: „Kamatváltozás:

a) Kamatváltozás I.: a mértékadó kamatláb pénzügyi piacokon bekövetkezett százalékos értékének változása függvényében a hátralévő törlesztő részletek összegét érintő kamatkülönbözet.

b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam / mértékadó árfolyam) - 1.

- IV.7.: „Amennyiben az elsődleges biztosíték opció és az egyedi kölcsönszerződés futamideje 5 évnél hosszabb, úgy Kölcsönbevevő köteles a Hitelező felszólítására - az eredeti feltételekkel egyező tartalommal - ismét vételi jogot engedni, amelynek időtartama legalább a szerződés lejártát követő 3 hónap."

- IV.9.: „Amennyiben a Kölcsönbevevő a kölcsönszerződésben foglalt valamennyi kötelezettségét teljesítette, úgy a Hitelező köteles a gépjármű törzskönyvét és a korlátozó bejegyzések törléséhez szükséges nyilatkozatot kiadni."

- V.6.: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem" nem magyar forint (HUF) a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a Kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke Euró esetében a mindenkor intervenciós sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és a Euró keresztárfolyamának változása."

- VI.1.: „A Kölcsönbevevő köteles a hatósági nyilvántartásba, a gépjármű forgalmi engedélyébe és a törzskönyvébe a Hitelező javára - Felek között létrejött szerződésnek megfelelően - a vételi jogot vagy a jelzálogjogot és annak biztosítására az elidegenítési és terhelési tilalmat bejegyeztetni és ennek megfelelően úgy rendelkezni, hogy a hatóság a törzskönyvet a hitelező mint a korlátozás jogosultja részére küldje meg".

- XI.1.: „Havi fix konstrukció esetén a kölcsönszerződés futamideje a felek minden egyéb külön jognyilatkozata nélkül meghosszabbodik a Kamatváltozás és az Árfolyamváltozás I. megfizetésére rendelkezésre álló fizetési határidő időpontjáig. A kamatváltozás miatti kamatkülönbözetet a Kölcsönbevevő a havi törlesztőrészletekben fizeti meg úgy, hogy a havi törlesztőrészletek összegének mértéke nem változik. A kamatkülönbözet a tőketörlesztés terhére kerül elszámolásra, amelynek arányában a szerződés futamideje módosul."

A peres felek a kölcsönszerződés biztosítékeként 2008. január 25. napjával opciós szerződést kötöttek a kölcsön felhasználásával vásárolt gépkocsira.

Az alperes a 2014. évi XL. tv. (a továbbiakban: DH2.) szerinti, a perbeli kölcsönszerződésre vonatkozó elszámolást elkészítette, abban az ügyleti kamat induló éves értékét 16,70 %-ban

határozta meg. Az elszámolás felülvizsgáltnak minősül.

A felperes keresetében elsődlegesen a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségére alapítottn a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte oly módon, hogy az alperes felé fennálló tartozását a bíróság 130 060 Ft-ban állapítsa meg. Kérte továbbá a kölcsönszerződés biztosítására kötött opciós szerződés érvénytelenségének megállapítását is. Másodlagos - eshetőlegesen - keresetében a kölcsön, illetve opciós szerződés meghatározott pontjai érvénytelenségének megállapítását kérte azok tisztességtelenségére tekintettel, ezek: „kölcsön összege: 1 900 000 Ft”; „rendszeres törlesztőrészletek: 84 x 37 794 Ft” (kölcsönszerződés 9. pont). Kérte továbbá az alperes kötelezését a **(gpjmű forgalmi rendszáma)** forgalmi rendszámú személygépjármű törzskönyvének kiadására és az alperes javára a gépjármű-nyilvántartásba és a törzskönyvbe bejegyzett vételi jog törlésére.

A szerződés egésze érvénytelenségét a szerződéskötéskor hatályos 1996. évi XCII. tv. (Hpt. 213. § (1) bekezdés a), c) és e) pontjaiban foglaltakra alapította. Érvelése szerint az egyedi kölcsönszerződés nem tartalmazza a kölcsön- és a havi törlesztőrészletek devizában meghatározott összegét, az ügyleti kamat éves százalékos értékét, ami a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján a teljes szerződés érvénytelenségét eredményezi. Hivatkozott továbbá arra, hogy a szerződés árfolyam-változásból eredő fizetési kötelezettségre vonatkozó rendelkezései a kockázatfeltárás hiánya miatt tisztességtelenek, mivel a szerződésből nem állapítható meg, hogy a deviza árfolyamának változásából fakadó összes teher korlátlanul őt terheli. Állította, hogy az árfolyamkockázatról nem kapott megfelelő tájékoztatást, az sem az egyedi szerződésből, sem az általános szerződési feltételekből nem állapítható meg. Kérte az érvénytelenség jogkövetkezményének levonását, a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását annak megállapítása mellett, hogy az alperessel szemben még fennálló tartozásának összege 130 060 Ft. Az általa helyesnek tartott elszámolás szerint az alperes jogszerű követelése 2 397 700 Ft, az általa ténylegesen befizetett összeg 2 267 640 Ft, így e kettő különbözeteként a még fennálló tartozása 130 060 Ft-ban határozható meg.

A törzskönyv kiadására vonatkozó keresete indokaként előadta, a vételi jog legfeljebb 5 évre köthető ki, az ezzel ellentétes megállapodás semmis, emiatt az opciós szerződés érvénytelen, az alperes pedig köteles a gépjármű törzskönyvének kiadására.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Vitatta, hogy a szerződés akár egészben, vagy bármely pontját tekintve érvénytelen. Elismerte, hogy az ügyleti kamat induló éves százalékos értéke a szerződésben nem került meghatározásra, azonban álláspontja szerint ezen érvénytelenségi ok kiküszöbölhető, ezért kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását a megkötéséig visszaható hatállyal akként, hogy a bíróság pótolja az induló ügyleti kamat százalékos értékét, azt 16,70 %-ban tüntesse fel. Számításai szerint az összes törlesztőrészlet összegéből kivonva a kölcsön összegét, a különbözet adja az összes induló kamatot, ebből kifejezhető a kamat százalékos értéke, ekként a kamatláb meghatározásának hiánya, mint érvénytelenségi ok kiküszöbölhető, és ilyen módon a szerződés érvényessé nyilvánítható. A Hpt. 213. § (1) bekezdés a), e) pontjaira alapított keresetet illetően kiemelte, a perbeli szerződés deviza alapú kölcsönszerződés, tartalmazza a Hpt. fenti rendelkezéseiben előírt feltételeket, azaz a tőke összegét, a törlesztőrészletek induló összegét, számát, esedékességét, továbbá az összes fizetendő törlesztőrészlet összegét. Utalt a Kúria 6/2013. számú PJE határozatában foglaltakra, amely szerint a tartozás összegét nem szükséges devizában is feltüntetni. Állította, hogy az árfolyamkockázat viselését illetően a felperes a szükséges tájékoztatást megkapta, emellett a szerződés és az ahhoz kapcsolódó üzletszabályzat egyes rendelkezéseiből is megállapítható, hogy a kölcsönszerződés kockázattal jár, azt a fogyasztó köteles viselni és annak nincs felső határa.

A törzskönyv kiadására irányuló keresetre vonatkozó jogi álláspontja szerint a törzskönyv birtokban tartása a kölcsön visszafizetésének az opciós szerződéstől független atipikus biztosítéka, az nem az opciós jog megszűnéséhez kapcsolódik, hanem a felperesi teljesítéssel függ össze. Kifejtette,

figyelemmel arra, hogy a felperesnek még áll fenn tartozása vele szemben, nem tarthat igényt alappal a gépjármű törzskönyvére. Egyebekben vitatta, hogy megszűnt az opciós joga, e körben hivatkozott a **(üzletszabályzat 1. jelölése)** Üsz. helyébe lépő **(üzletszabályzat 2. jelölése)**. számú üzletszabályzat V.6 pontjában foglaltakra.

Az elsőfokú bíróság ítéletével akként nyilvánította érvényessé a peres felek között 2008. január 25. napján létrejött **kölcsönszerződés száma.** számú kölcsönszerződést, hogy az induló ügyleti kamat éves mértékét 16,70 %-ban határozta meg. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest az alperes részére 40 000 Ft perköltség, míg az állam javára 20 800 Ft eljárási illeték megfizetésére. Az alperest 2200 Ft eljárási illeték megfizetésében marasztalta azzal, hogy további 20 800 Ft illetékrészt az állam visel.

Határozatának indokolásában megállapította, hogy a perbeli szerződés deviza alapú fogyasztási kölcsönszerződés. A Kúria 6/2013. PJE határozatának indokolására utalva hangsúlyozta, a kölcsönszerződés létrejöttét, illetve érvényességét nem befolyásolja az a körülmény, hogy abban a kölcsön- és törlesztőrészletek svájci frankban kifejezett összege nem került rögzítésre. A Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjára alapított keresetet illetően megállapította, a szerződés a kölcsön összegét, a törlesztőrészletek számát, azok összegét, esedékességét egyaránt rögzíti, azaz a jogszabályi előírásoknak minden tekintetben megfelel. A Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt indokokat illetően kiemelte, a kamat nemcsak akkor tekinthető meghatározottnak, ha azt a felek összezszerűen, vagy százalékos formában feltüntetik a szerződésben, hanem akkor is, ha annak számítási módját megjelölik, ami a perbeli esetben megtörtént. Megállapította ugyanakkor, hogy a szerződés nem tartalmazza a kamat éves százalékos értékét, tekintve azonban, hogy a szerződés e tartalmi hiányosság ellenére is teljesíthető, az csupán a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezi. Az érvénytelenség alkalmazható jogkövetkezményeit illetően kiemelte, elsődlegesen az érvénytelenség okának kiküszöbölésével, a szerződés érvényessé nyilvánítása a cél, az induló ügyleti kamat mértéke pedig megítélése szerint a szerződésből aggálytalanul megállapítható volt.

Alaptalannak ítélte azt a felperesi hivatkozást is, miszerint a szerződés az árfolyamkockázattal kapcsolatos alperesi tájékoztatás hiánya miatt érvénytelen. Kiemelte, az Üsz. V.6. pontjának, az egyedi szerződés ún. fix deviza konstrukció és a „mértékadó devizanem CHF” kitételének, továbbá az Üsz. I/17., I/22., I/23., I/24., I/25.b., c. pontjainak együttes értelmezéséből a felperes, mint átlagos fogyasztó számára felismerhető lehetett, hogy a kölcsönszerződés árfolyamkockázattal jár, az őt terhelő és annak nincs felső határa. Erre tekintettel a felperes árfolyamkockázatról való tájékoztatását megfelelőnek ítélte.

Elfogadta az alperes védekezését, amely szerint a törzskönyv hitelező általi birtokban tartása az opciós szerződéstől független, atipikus, önálló biztosíték, amely alapján a hitelező mindaddig jogosult a törzskönyv birtokban tartására, ameddig a kölcsönbevevő a szerződésből eredő valamennyi kötelezettségét nem teljesíti, és miután a felperesnek tartozása áll fenn az alperessel szemben, az alperes a törzskönyv kiadására nem kötelezhető. A kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítására tekintettel a teljes opciós szerződés érvénytelenségének megállapítására nem látott módot.

A felperes fellebbezésében elsődlegesen a perbeli kölcsönszerződés és az annak elválaszthatatlan részét képező üzletszabályzat egésze érvénytelenségének megállapítását, jogkövetkezményként a szerződés érvényessé nyilvánítását kérte annak megállapítása mellett, hogy az alperes felé fennálló tartozása 130 060 Ft. E tekintetben a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), c) és e) pontjaiban foglaltakra hivatkozott. Másodlagos fellebbezése a kölcsönszerződés és az üzletszabályzat egyes pontjai tisztességtelenségének megállapítására irányult, az általa tisztességtelennek ítélt pontokat azonban nem jelölte meg. A Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjaiban részletezett hiányosságokat illetően

fenntartotta az elsőfokú eljárásban részletesen kifejtett indokait, kiemelve, a szerződés tárgyának, mint a szerződés lényeges tartalmi elemének meghatározása hiányzik, miután annak CHF-ben kifejezett összege a szerződésben nem került feltüntetésre, és a törlesztőrészletek sem lettek svájci frankban meghatározva, így a szerződés a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjának megfelelően a törlesztőrészletek való összegét sem tartalmazza. Kiemelte, a szerződés emellett nem tartalmazza annak az árfolyamnak az egyértelmű meghatározását sem, amelynek figyelembevételével a folyósított forint összegből a kölcsön deviza összege kiszámítható. Változatlanul hivatkozott arra, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozóan nem kapott az alperestől megfelelő tájékoztatást, így nem volt tudomása annak a törlesztőrészletekre és az összes fizetési kötelezettségére gyakorolt hatásáról. Utalt arra, bár a tájékoztatási kötelezettség megsértéséhez sem a Ptk., sem a Hpt. nem fűzi a semmisség jogkövetkezményét, azonban e hiányosság a szerződés egyes feltételei tekintetében az átláthatóság elvét sérti, ami okot adhat a tisztességtelenség megállapítására.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, fenntartotta az elsőfokú eljárás során előterjesztett érdemi védekezésében foglaltakat.

A fellebbezés - a per fő tárgyát illetően - **alaptalan**.

A fellebbezésben foglaltakra tekintettel az ítélőtábla kiemeli, az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a peres felek a kölcsönszerződés létrejöttéhez szükséges lényeges feltételekben megállapodtak. Az ítélőtábla osztja az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját is, hogy a felperes által felhozott okok közül kizárólag az ügyleti kamat éves százalékos értéke szerződésben való rögzítésének hiánya okán állapítható meg a szerződés részleges érvénytelensége. Helyesen vont le az elsőfokú bíróság a részleges érvénytelenség jogkövetkezményeit is akként, hogy az ügyleti kamatláb százalékos értéke elmaradásából eredő érvénytelenségi ok e hiányosság pótlásával kiküszöbölhető.

A felperes ugyanakkor a fellebbezésében továbbra is kérte a szerződés egésze érvénytelenségének megállapítását a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), c), e) pontjai alapján, míg másodlagosan egyes szerződési feltételek érvénytelenségére hivatkozott. Fellebbezésében azonban nem fejtette ki érveit a szerződés Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontját, azaz az ügyleti kamatban való megállapodás hiányára alapított érvénytelenséget illetően, nem jelölte meg továbbá, hogy másodlagos fellebbezése szerint pontosan mely szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítását kéri. Ezeket fellebbezése petíciójában csupán megjelölte, illetve felsorolta, fellebbezési kérelmét azonban nem indokolta. A fellebbezésnek ugyanakkor szükségképpen tartalmi eleme nemcsak a bírósághoz címzett fellebbezési kérelem, amelynek egyebekben a kereseti kérelemhez hasonlóan határozottnak kell lennie, tehát a félnek meg kell jelölnie, hogy a határozat megváltoztatását mennyiben és milyen okból kéri, hanem fellebbezésének tartalmaznia kell kérelme részletes indokait is, azaz azokat a jogi érveket, amelyek figyelembevételével a sérelmezett elsőfokú ítéleti rendelkezések megváltoztatásának lehet helye. A felperes fellebbezése kizárólag a szerződésnek a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában foglalt tartalmi elemek hiányára visszavezethető, továbbá az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányán alapuló érvénytelenségre vonatkozó indokok részletezését tartalmazza, ellenben nem tér ki arra, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában rögzített mely tartalmi elemek hiányában és milyen okból ítéli a szerződést érvénytelennek, ezen felül fellebbezése utalást sem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy mely szerződési kikötések tekinthetők álláspontja szerint tisztességtelenségnek. Erre figyelemmel fellebbezési kérelmének csak az a része bírálható el, amelynek tekintetében kifejtette, mely okból és milyen indokok alapján sérelmezi az elsőfokú bíróság döntését. Emiatt az ítélőtábla csak a kölcsön összege és a törlesztőrészletek CHF-ben való meghatározása, továbbá az árfolyamkockázatra vonatkozó

tájékoztatás hiányára alapított érvénytelenség körében vizsgálta a felperes fellebbezésében foglaltakat.

A kölcsön összege és a törlesztő részletek CHF-ben való meghatározásának hiánya:

A peres felek szerződése - amint azt az elsőfokú bíróság is helyesen állapította meg - deviza alapú kölcsönszerződés, amelynek lényege, hogy a szerződés tárgya, vagyis a hitelező által folyósítandó kölcsön összege és az adós tartozása, azaz a törlesztőrészletek összege egyaránt devizában kerül meghatározásra, így az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és a törlesztésére pedig forintban kerül sor, azaz az ún. kirovó és lerovó pénznem eltér egymástól, a kirovó pénznem deviza, a lerovó pedig forint. A felek a szerződés megkötésekor a kölcsönösszeg devizában való meghatározása során két módot választhatnak: vagy az érintett devizanemben jelölik meg pontosan, összegszerűen a kölcsön összegét (ebben az esetben a folyósítás időpontjában irányadó árfolyamtól függ, hogy ténylegesen milyen forintösszeg kerül az adós részére átadásra), vagy azt a forintösszeget jelölik meg, amelynek a folyósítás időpontja szerinti árfolyamon az adott devizanemre átszámított összege az adós kirovó pénznemben meghatározott tartozása. Mindkét mód alkalmas a kirótt tartozás egyértelmű meghatározására (6/2013 Polgári jogegységi határozat III/1. pont). A felperes álláspontjától eltérően tehát nem szükséges, hogy maga a kölcsönadott, folyósított összeg, illetve a törlesztések összege devizában meghatározva tételelesen szerepeljenek a szerződésben, hanem az is elégséges, ha azok a szerződés rendelkezései alapján kiszámíthatóak. Ezzel egyezően foglalt állást a Kúria az elsőfokú ítélet meghozatalát követően hozott 1/2016. Polgári jogegységi határozatában, amelynek 1. pontja rögzíti, a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja által előírt követelményeknek, ha az írásba foglalt szerződés - ide értve az annak szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is - a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor, az akkor irányadó árfolyam figyelembevételével. A jelen esetben az egyedi szerződés egyértelműen rögzíti a lerovó pénznemben, azaz forintban folyósítandó kölcsön összegét, az Üsz. I/24. pontja alapján pedig pontosan kiszámítható, hogy a kirovó pénznemben (CHF-ben) milyen összegű tartozása keletkezett a felperesnek. Ez irányadó a törlesztő részletek tekintetében is. Minderre figyelemmel bár nem számszerűen, de a szerződés rendelkezései alapján kiszámítható módon meghatározásra került a kölcsön és a törlesztő részletek összege devizában is, így a szerződés megfelel a szerződéskötéskor hatályos Hpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjában előírt követelménynek, hiszen tartalmazza a szerződés tárgyát (a kölcsön összegét), a törlesztőrészletek számát, összegét, és a törlesztési időpontokat is.

Az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás hiánya

A felperes a fellebbezésében változatlanul arra hivatkozott, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozóan az alperestől nem kapott tájékoztatást, emiatt a szerződés egésze érvénytelen. A 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a

vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. 209. § (5) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

Jelen ügyben a kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V/6. pontja alapján a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Ezen túl a szerződés egyéb rendelkezései, így az egyedi szerződés „mértékadó devizanem CHF” és „fix deviza konstrukció” kitétele is félreérthetetlenül jelezte, hogy a forintban feltüntetett havi törlesztőrészletek összege változhat a futamidő során. Az üzletszabályzat I/17., 22., 24. és 25.b. pontjainak együttes értelmezése eredményeként pedig egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyam változásából eredő kockázat fennáll, illetőleg hogy a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (I/17. pont), a mértékadó árfolyam (I/24. pont), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (I/25.b. pont) és alkalmazásának feltételei is. Az üzletszabályzat I/25.b. pontja kifejezi a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változását, nevezetesen, hogy ha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezésének tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. E rendelkezés egyértelműen és átláthatóan tartalmazza, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az üzletszabályzat I/23. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben a felől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat.

Ugyancsak felismerhetővé teszi az árfolyamváltozás fizetési kötelezettséget növelő hatását az Üsz. ún. fix deviza konstrukciót szabályozó XI. fejezete, amelyből egyértelműen kitűnik, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása következtében a futamidő meghosszabbodik, az árfolyamváltozás miatt a törlesztő részleteket az adósnak a szerződéskötéskor tervezetthez képest tovább kell fizetnie.

A fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és tisztesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszú távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889.), áttanulmányozza a szerződés szövegét, szükség esetén az egyes általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (6/2013. PJE.).

Ha a felperes kellő figyelmességgel és körültekintéssel elolvasta volna az egyedi szerződést és az üzletszabályzatot, úgy az előzőekben megjelölt szerződési rendelkezések alapján fel kellett volna ismernie, hogy a fizetési terhei előre nem látható mértékben is megnövekedhetnek. A per további adatai alapján nem volt megállapítható, hogy a felperes olyan tájékoztatást kapott az alperes szerződéskötéskor eljáró képviselőjétől, amelyből kiindulva alappal gondolhatta, hogy az árfolyamváltozás nem valós, esetleg nem őt terheli, vagy csak korlátozottan kell azt viselnie.

Mindebből arra vonható le következtetés - ahogyan arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt -, hogy a felperes nem járt el az átlagos fogyasztótól elvárható körültekintéssel, amikor a szerződést megkötötte, ezért az árfolyamváltozás viselésével kapcsolatos szerződési rendelkezések tisztességtelenségére nem hivatkozhat megalapozottan.

Eltér az ítélet tábla álláspontja az elsőfokú bíróságtól az eljárás pertárgyértékének meghatározását illetően. A Pp. 24. § (1) bekezdésében foglaltak szerint a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés, vagy más jog értéke irányadó. Jelen ügyben a felperes a marasztalási keresetét a szerződés érvénytelenségére alapította azzal, hogy az érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezménye a szerződés érvényessé nyilvánítása, amelynek keretében elvégzendő elszámolás eredményeként a tartozása kevesebb az alperes által nyilvántartott tartozásnál, azt a felperes 130 060 Ft-ban határozta meg. Az alperes az ítélet tábla felhívása alapján a felperes még fennálló fizetési kötelezettségét, azaz összes tartozását 1 875 141 Ft-ban jelölte meg, így az elsőfokú eljárás pertárgyértéke - egyfelől - e két összeg különbözete, azaz 1 745 081 Ft, miután a felperes e tartozás fennálltát vitatja. Emellett a felperes kérte kötelezni az alperest a gépjármű törzskönyvének kiadására, amely az 1990. évi XCIII. tv. 39. § (3) bekezdés b) pontja szerint meg nem határozható pertárgyértékű követelés (600 000 Ft), így az elsőfokú eljárás pertárgyértéke mindösszesen 2 345 081 Ft-ban határozható meg.

Az Itv. 42. § (1) bekezdése szerint e pertárgyérték alapján feljegyzett elsőfokú eljárási illeték összege 140 704 Ft, amelyből a törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelem sikertelenségére tekintettel az ehhez kapcsolódóan felmerült 36 000 Ft eljárási illetéket a felperes köteles viselni. A szerződés érvénytelensége iránti kereseti kérelem részben vezetett eredményre, a szerződés részleges érvénytelensége kizárólag a kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiánya miatt volt megállapítható, míg a felperes által felhozott egyéb érvénytelenségi okok, illetve bizonyos szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítását illetően alaptalannak bizonyult. Az ítélet tábla e tekintetben a peres felek pernyertessége-pervesztessége arányát 20-80 %-ban határozta meg az alperesre kedvezőbben, így a törzskönyv kiadása iránti kereseti kérelemhez kapcsolódó eljárási illetéken felüli további eljárási illetéket a felperes és az alperes a fenti arányban köteles viselni (83 763 Ft - 20 940 Ft). A felperes a perben az eljárási illeték 50 %-ának viselése alóli mentesülést biztosító részleges személyes költségmentességben részesült, ezért a terhére mutatózó 119 763 Ft (83 763 Ft + 36 000 Ft) elsőfokú illetékből 59 882 Ft-ot kell megfizetnie azzal, hogy a további 59 882 Ft eljárási illeték a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam terhén marad, míg az alperes által fizetendő elsőfokú eljárási illeték összege 20 940 Ft.

A kifejtettkre tekintettel az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítélete fellebbezéssel érintett rendelkezéseit - az eljárási illeték összegére vonatkozó fenti pontosítással - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezésében a törzskönyv kiadását nem kérte, azonban változatlanul fenntartotta a szerződés egésze érvénytelenségére alapított marasztalásra irányuló kereseti kérelmét az elsőfokú eljárásban megjelölttel azonos tartalommal. Erre figyelemmel a fellebbezési eljárás pertárgyértéke 1 875 141 Ft, így a fellebbezés sikertelenségére tekintettel a felperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes másodfokú eljárással kapcsolatos költségeinek viselésére, amelynek összegét az ítélet tábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése alapján állapította meg.

A fellebbezés eredménytelenségére tekintettel a feljegyzett fellebbezési eljárási illeték 50 %-át (75 005 Ft), a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (Kmr.) 13. § (2) bekezdése alapján a felperes köteles viselni, míg az eljárási illeték további 50 %-át a Kmr. 13. § (1) bekezdése és 14. §- alapján az állam viseli.

Szeged, 2016. november 30.

Dr. Szeghő Katalin sk.

a tanács elnöke

. Lengyel Nóra sk.

előadó bíró

Dr. Tóth Gabriella sk.

táblabíró